

HỆ THỐNG HÌNH PHẠT ÁP DỤNG VỚI CÁ NHÂN PHẠM TỘI THEO QUY ĐỊNH CỦA PHÁP LUẬT HÌNH SỰ THÁI LAN

● NGUYỄN THÀNH LONG

TÓM TẮT:

Bài viết phân tích các quy định của Pháp luật hình sự Thái Lan về hệ thống hình phạt với cá nhân phạm tội, bao gồm: tử hình, phạt tù, phạt tiền, quản chế và tịch thu tài sản. Từ nghiên cứu về hệ thống hình phạt của Thái Lan, tác giả đề xuất một số giải pháp hoàn thiện quy định cả Bộ luật hình sự năm 2015 về hệ thống hình phạt đối với cá nhân phạm tội.

Từ khóa: hệ thống hình phạt, hình phạt, Bộ luật hình sự Thái Lan, Bộ luật hình sự Việt Nam.

1. Đặt vấn đề

Hài hòa hóa pháp luật là một trong những yêu cầu hiện nay khi hội nhập quốc tế, đặc biệt đó là mục tiêu của các quốc gia ASEAN. Tại Tuyên bố chung Hội nghị Bộ trưởng Tư pháp và pháp luật các nước ASEAN lần thứ 4 tại Singapore tháng 11/1999 đã ghi rõ “Các bộ trưởng lưu ý đến những lĩnh vực mà các nước đặc biệt quan tâm và có cách giải thích khác nhau. Các lĩnh vực đó bao gồm các phương thức để đấu tranh chống tội phạm xuyên quốc gia, hài hòa hóa pháp luật, thách thức đối với công nghệ mới và sự phát triển trong pháp luật quốc tế liên quan đến quyền tài phán quốc gia và miễn trừ tư pháp cũng như nguyên tắc không can thiệp vào công việc nội bộ và bảo vệ chủ quyền quốc gia”. Trong đó, một trong những bước để đạt được mục tiêu trên là cần có sự nghiên cứu, hiểu rõ về các quy định pháp luật của các quốc gia, trong đó có pháp luật hình sự.

Bộ luật Hình sự Việt Nam năm 2015 sửa đổi, bổ sung năm 2017 có hiệu lực được 5 năm. Trong thời gian tới, các cơ quan có thẩm quyền cần có những nghiên cứu, đánh giá tính hiệu quả và phù hợp của

Bộ luật. Do đó, việc nghiên cứu pháp luật hình sự các quốc gia trên thế giới sẽ là một căn cứ quan trọng để tham khảo trong quá trình đánh giá cũng như tiến hành sửa đổi, bổ sung Bộ luật Hình sự Việt Nam.

Bài viết tập trung nghiên cứu về hệ thống hình phạt đối với cá nhân phạm tội theo quy định của Pháp luật hình sự Thái Lan, từ đó đề xuất các giải pháp hoàn thiện quy định của Bộ luật Hình sự Việt Nam.

2. Hệ thống hình phạt áp dụng với cá nhân phạm tội theo quy định của pháp luật hình sự Thái Lan

Hệ thống hình phạt áp dụng với cá nhân phạm tội của Thái Lan không phân chia thành hình phạt chính và hình phạt bổ sung như pháp luật hình sự Việt Nam mà chỉ quy định chung thành 5 loại hình phạt. Theo quy định tại Điều 18 Bộ luật Hình sự Thái Lan, hình phạt có thể áp dụng cho người phạm tội gồm 5 loại: tử hình (death), hình phạt tù (imprisonment), quản chế (confinement), phạt tiền (fine) và tịch thu tài sản (forfeiture of property).

- **Về hình phạt tử hình:** Hình phạt tử hình là hình phạt nghiêm khắc nhất trong hệ thống hình phạt của Thái Lan. Tính nghiêm khắc của hình phạt này thể hiện ở việc hình phạt tử hình tước bỏ quyền thiêng liêng nhất của con người, đó là quyền được sống.

+ Giống như quy định của pháp luật hình sự Việt Nam, Điều 18 Bộ luật Hình sự Thái Lan cũng quy định “hình phạt tử hình sẽ không áp dụng đối với người dưới 18 tuổi. Trong trường hợp người dưới 18 tuổi phạm các tội có áp dụng hình phạt tử hình thì chỉ áp dụng hình phạt tù là 50 năm”.

- **Về hình phạt tù:** hình phạt tù là hình phạt tước tự do của người bị kết án và buộc họ phải chấp hành hình phạt tại các cơ sở giam giữ (nhà tù). Trong Bộ luật hình sự Thái Lan, hình phạt tù bao gồm cả tù chung thân và tù có thời hạn.

Đối với trường hợp hình phạt tù chung thân cũng không được tuyên với người dưới 18 tuổi, trong trường hợp người dưới 18 tuổi một tội có mức phạt tù là chung thân thì chỉ áp dụng hình phạt tù là 50 năm (Điều 18 BLHS Thái Lan). Trong trường hợp người bị áp dụng hình phạt tù chung thân được giảm án, nếu không xác định được mức giảm cụ thể thì hình phạt tù chung thân được chuyển thành phạt tù 50 năm (Điều 53 BLHS Thái Lan).

Đối với hình phạt tù có thời hạn, Bộ luật Hình sự Thái Lan không ấn định mức phạt tối thiểu và tối đa có thể áp dụng với người phạm tội. Nhưng căn cứ vào các khung hình phạt quy định trong phần các tội phạm thì hình phạt tù quy định với mỗi tội có thời hạn có mức tối thiểu 1 tháng và tối đa là 20 năm.

Trong Bộ luật Hình sự Thái Lan, hình phạt tù có thể áp dụng đồng thời với hình phạt tiền. Tuy nhiên, trong trường hợp hợp lý, Tòa án có thể chỉ áp dụng hình phạt tù (Điều 20 Bộ luật Hình sự Thái Lan). Việc quy định áp dụng đồng thời cả hai hình phạt nhằm tăng cường hiệu quả răn đe, phòng ngừa tội phạm. Ngoài ra, trong trường hợp cần thiết, Tòa án có thể lựa chọn chỉ áp dụng hình phạt tù đảm bảo Tòa án linh hoạt lựa chọn hình phạt phù hợp tương xứng với hành vi mà người phạm tội thực hiện.

- **Về hình phạt quản chế:** Hình phạt quản chế được áp dụng đối với người bị áp dụng hình phạt tù không quá 3 tháng và trước đó họ chưa từng bị áp dụng hình phạt tù hoặc chỉ bị áp dụng hình phạt tù vì thực hiện tội phạm với lỗi bất cẩn hoặc tội phạm vi cảnh. Hình phạt quản chế áp dụng với người phạm tội với mức không quá 3 tháng.

Việc thi hành hình phạt quản chế được tiến hành tại một nơi quản chế nhất định nhưng không

phải là nhà tù. Về địa điểm áp dụng hình phạt quản chế cũng rất linh hoạt, khi thấy phù hợp, Tòa án có thể tuyên trong bản án, buộc người phạm tội chấp hành án quản chế tại chính nơi ở của mình hoặc nơi ở của người khác nếu người khác này đồng ý tiếp nhận, hoặc bất cứ nơi nào phù hợp với loại và điều kiện của người phạm tội (Điều 24 Bộ luật Hình sự Thái Lan).

+ Theo quy định tại Điều 25, trường hợp người bị quản chế phải chấp hành án quản chế tại một nơi được chỉ định, thì người này được hưởng sự chu cấp tại nơi quản chế này. Tuy nhiên, tùy theo quy định của nơi quản chế, người này được quyền tự mua thực phẩm từ bên ngoài, được sử dụng quần áo riêng của mình, được tiếp khách ít nhất 1 giờ mỗi ngày, được nhận và gửi thư. Người bị áp dụng hình phạt quản chế phải lao động theo quy định. Nếu người này muốn thực hiện công việc khác, thì người này được chọn lựa loại công việc mình muốn làm miễn là không trái với quy định và sự an toàn của nơi quản chế.

+ Theo quy định tại Điều 26, trường hợp người bị quản chế phải chấp hành án quản chế tại chính nơi ở của mình hoặc nơi ở của người khác mà người khác này đã đồng ý tiếp nhận, thì người bị quản chế có quyền tiến hành các hoạt động nghề nghiệp của mình tại nơi bị quản chế. Tuy nhiên, Tòa án có thể quyết định các điều kiện đối với việc hành nghề của người bị quản chế theo cách thức mà Tòa án thấy phù hợp.

+ Theo quy định tại Điều 27, trong thời gian chấp hành án quản chế, nếu Tòa án tự mình thấy hoặc Tòa án thấy theo đề nghị của công tố viên hoặc người quản lý nơi quản chế rằng: (1) người bị quản chế đã vi phạm quy định ở nơi quản chế; (2) người bị quản chế đã không chấp hành các điều kiện mà Tòa án ấn định; (3) người bị quản chế lại bị kết án tù bởi một bản án khác của Tòa án, thì Tòa án có thể chuyển hình phạt quản chế thành hình phạt tù với bất cứ thời hạn nào mà Tòa án thấy phù hợp, nhưng không vượt quá thời hạn quản chế còn lại.

- **Về hình phạt tiền:** Hình phạt tiền là hình phạt buộc người phạm tội phải thanh toán khoản tiền này theo như ấn định trong bản án của Tòa án (Điều 28 Bộ luật Hình sự Thái Lan).

Để đảm bảo tính khả thi của hình phạt tiền, nếu người bị phạt tiền không thanh toán khoản tiền này trong phạm vi 30 ngày kể từ ngày tuyên án, thì tài sản của người này có thể bị kê biên để thanh toán tiền phạt, hoặc người này có thể bị quản chế thay cho biện pháp phạt tiền. Tuy nhiên, nếu Tòa án có cơ sở hợp lý để tin người bị phạt tiền có khả năng

trốn tránh việc thanh toán tiền phạt, Tòa án có thể buộc người này thực hiện biện pháp bảo đảm, hoặc có thể buộc người đó chịu quản chế thay cho phạt tiền. Trong trường hợp này, việc quản chế được thực hiện tại nơi chỉ định (tức là không được thực hiện tại chính nơi ở của người bị phạt quản chế hoặc nơi ở của người khác).

Bên cạnh đó, Bộ luật Hình sự Thái Lan cũng quy định cách thức quy đổi từ hình phạt tiền sang hình phạt quản chế. Theo đó, hình phạt tiền sẽ được quy đổi ra số ngày quản chế theo tỷ lệ cứ 200 Baht tương ứng với một ngày quản chế. Việc quy đổi sang hình phạt quản chế không quá 1 năm quản chế trừ trường hợp người phạm tội bị tuyên phạt từ 80.000 Baht trở lên thì thời hạn quản chế có thể trên 1 năm nhưng không được quá 2 năm. Sau khi hết thời hạn này, người phạm tội sẽ được trả tự do ngay ngày hôm sau hoặc trong thời gian quản chế, nếu người phạm tội nộp hết số tiền phạt họ cũng được trả tự do ngay lập tức.

Ngoài ra, trong một số trường hợp, nếu số tiền phạt không quá 80.000 Baht, và người phạm tội không có khả năng trả tiền phạt, trong một số trường hợp Tòa Án cũng có thể thay đổi thành các dịch vụ cộng đồng hoặc dịch vụ lợi ích công cộng. Loại dịch vụ và công việc mà người đó phải thực hiện tùy thuộc vào hoàn cảnh cá nhân của người phạm tội. Một ngày làm việc thực hiện dịch vụ công cộng tương đương với 200 Baht tiền phạt.

- Về hình phạt tịch thu tài sản: Theo quy định tại Điều 32 Bộ luật Hình sự Thái Lan, bất cứ tài sản nào mà luật quy định đó là do người phạm tội sử dụng để phạm tội hoặc là sản phẩm của hành vi phạm tội thì đều bị tịch thu toàn bộ bất kể tài sản đó có thuộc sở hữu của người phạm tội hay không.

Theo quy định tại Điều 33, “Khi tịch thu tài sản, Tòa án, ngoài việc có quyền tịch thu theo quy định của Luật chuyên ngành, có quyền tịch thu các tài sản như sau: (1) tài sản được sử dụng hoặc tàng trữ để sử dụng trong việc phạm tội; hoặc (2) tài sản chiếm được nhờ quá trình phạm tội, trừ khi tài sản đó thuộc về người khác mà người này không cùng tham gia phạm tội (không đồng lõa phạm tội)”.

3. Đề xuất hoàn thiện quy định pháp luật hình sự Việt Nam về hệ thống hình phạt đối với cá nhân phạm tội

Qua nghiên cứu quy định Thái Lan về hệ thống hình phạt, tác giả đề xuất một số giải pháp hoàn thiện quy định của pháp luật Việt Nam về hệ thống hình phạt như sau:

Thứ nhất, cân nhắc loại bỏ hình phạt cảnh cáo ra khỏi hệ thống hình phạt của Việt Nam

Hình phạt cảnh cáo được quy định tại Điều 34 Bộ luật Hình sự năm 2015 và là hình phạt nhẹ nhất trong hệ thống hình phạt chính quy định cho cá nhân người phạm tội. Về bản chất, hình phạt cảnh cáo là sự lên án công khai của Nhà nước đối với người phạm tội chứ không nhằm tước bỏ hoặc hạn chế các quyền và lợi ích của người bị kết án. Do vậy, hình phạt cảnh cáo không có ý nghĩa nhiều trong việc giáo dục cải tạo người phạm tội. Nghiên cứu hệ thống hình phạt được quy định trong Bộ luật Hình sự của Thái Lan cho thấy, quốc gia này không quy định hình phạt cảnh cáo do tính chất nghiêm khắc cũng như hiệu quả của hình phạt cảnh cáo là không cao.

Thứ hai, nghiên cứu cơ chế đảm bảo thực thi hình phạt tiền

Hình phạt không tước tự do của người bị kết án mà yêu cầu người phạm tội phải nộp một khoản tiền nhất định vào ngân sách nhà nước. Thực tiễn áp dụng hình phạt tiền cho thấy, có những trường hợp sau khi được tuyên phạt tiền đã không chấp hành hình phạt. Các biện pháp cưỡng chế để buộc người phạm tội thi hành hình phạt tiền khá tốn kém thời gian và không đạt được hiệu quả. Do vậy, tác giả cho rằng, cần phải có sửa đổi bổ sung các cơ chế để đảm bảo thực thi hình phạt tiền. Trong trường hợp này, theo tác giả, có thể tham khảo quy định của pháp luật hình sự Thái Lan về quy định hình phạt tiền.

Pháp luật hình sự Thái Lan có quy định, nếu người bị tuyên phạt tiền mà không chấp hành hình phạt đã tuyên thì Tòa án có thể chuyển sang hình phạt quản chế. Trong trường hợp này, hình phạt tiền được chuyển đổi sang hình phạt quản chế theo tỷ lệ cứ 200 Baht tương ứng với 1 ngày quản chế. Thời gian chấp hành hình phạt quản chế trong trường hợp này không quá 1 năm. Cá biệt nếu hình phạt tiền lớn hơn 80.000 Baht thì hình phạt quản chế có thể trên 1 năm nhưng không quá 2 năm. Bên cạnh đó, trong một số trường hợp đặc biệt, nếu người phạm tội không thi hành hình phạt tiền hoặc không có khả năng thi hành hình phạt tiền thì Tòa án có thể tuyên người phạm tội phải thực hiện các dịch vụ công hoặc các dịch vụ cộng đồng để thay cho hình phạt tiền. Một ngày phục vụ cộng đồng hoặc dịch vụ công này tương ứng với 200 Baht.

Thứ ba, tăng cường thêm các hình phạt không tước tự do của người bị kết án

Nghiên cứu quy định của pháp luật Thái Lan, tác giả nhận thấy, có thể bổ sung hình phạt quản

chế (confinement) giống như quy định của Bộ luật Hình sự Thái Lan. Theo đó, quản chế là hình phạt buộc người bị kết án phải chấp hành hình phạt của mình tại nơi ở của họ hoặc một nơi nào đó do họ lựa chọn dưới sự cân nhắc và chấp thuận của Tòa án trong một thời gian nhất định, dưới sự giám sát của một cán bộ quản giáo. Trong thời gian chấp hành hình phạt, người phạm tội không được phép ra khỏi phạm vi nơi ở của mình, trừ trường hợp được

sự cho phép của quán bộ quản giáo. Về cơ bản hình phạt này tương tự giống như cải tạo không giam giữ, tuy nhiên tính nghiêm khắc của hình phạt sẽ cao hơn bởi người phạm tội sẽ không được phép ra khỏi nơi ở của mình trong thời gian kết án, họ cũng sẽ bị hạn chế tiếp xúc với những người bên ngoài, do vậy mà khả năng ngăn chặn người phạm tội thực hiện tội phạm mới đồng thời giảm tải áp lực cho các cơ sở giam giữ■

Nghiên cứu này được thực hiện trong khuôn khổ Đề tài nghiên cứu khoa học cấp cơ sở “Pháp luật hình sự các nước ASEAN” tại Trường Đại học Luật Hà Nội năm 2024.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

- Hoàng Phước Hiệp (2008), Vấn đề hài hòa hóa pháp luật về đầu tư trong khuôn khổ ASEAN, Tạp chí Luật học, số 09/2008, tr.52.
- Nguyễn Quốc Hoàn (2000), Tổng quan về hệ thống pháp luật các nước ASEAN, Tạp chí Luật học số 12 năm 2009.
- Bộ luật Hình sự Thái Lan. Truy cập tại <https://www.samuiforsale.com/law-texts/thailand-penal-code.html>

Ngày nhận bài: 2/5/2024

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 18/5/2024

Ngày chấp nhận đăng bài: 2/6/2024

Thông tin tác giả:

ThS. NGUYỄN THÀNH LONG

Khoa Pháp Luật Hình sự, Trường Đại học Luật Hà Nội

THE PENALTY SYSTEM FOR INDIVIDUALS COMMITTING CRIMES UNDER THAI CRIMINAL LAW

● Master. **NGUYEN THANH LONG**

Faculty of Criminal Law, Hanoi Law University

ABSTRACT

The article analyzes the provisions of Thai criminal law regarding the penalty system for individuals committing crimes, including: capital punishment, imprisonment, fines, probation, and asset confiscation. From the study of Thailand's penalty system, the author proposes several solutions to improve the provisions of the 2015 Criminal Code regarding the penalty system for individuals committing crimes.

Keywords: penalty system, penalties, Thai Criminal Code, Vietnamese Criminal Code.